

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ ഉത്തരകാണ്ഡേ

॥ ചതുർവിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ചതുർവിംശഃ സർഗഃ ॥

രാവണേനാപഹൃതാനാം ദേവാദികന്ധാനാം സ്ത്രീണാം ച
വിലാപസ്തം പ്രതി ശാപശ്ച രാവണേന ശൂർപണഖായാ
ആശ്വാസനം ഖരേണ സഹ തസ്യ ദണ്ഡകാരണ്യേ പ്രേഷണം
ച

നിവർത്തമാനഃ സംഹൃഷ്ടോ
രാവണഃ സ ദുരാത്മവാൻ |
ജഹ്രേ പഥി നരേന്ദ്രർഷി -
ദേവദാനവകന്ധകാഃ || 7.24.1 ||

ദർശനീയാം ഹി യാം രക്ഷഃ
കന്ധാം സ്ത്രീ വാമ പശ്യതി |
ഹത്യാ ബന്ധുജനം തസ്യ
വിമാനേ താം രുരോധ സഃ || 7.24.2 ||

ഏവം പന്നഗകന്ധാശ്ച
രാക്ഷസാസുരമാനുഷീഃ |
യക്ഷദാനവകന്ധാശ്ച
വിമാനേ സോഽധ്യരോപയത് || 7.24.3 ||

താ ഹി സർവാഃ സമം ദുഃഖാ -
 ന്മുമുചുർബാഷ്പജം ജലം |
 തുൽയമഗ്ന്യർചിഷാം തത്ര
 ശോകാഗ്നിഭയസംഭവം || 7.24.4 ||

താഭിഃ സർവാനവദ്യാഭി -
 ര്നദീഭിരിവ സാഗരഃ |
 ആപൂരിതം വിമാനം തദ്
 ഭയശോകാശിവാശ്രുഭിഃ || 7.24.5 ||

നാഗഗന്ധർവകന്യാശ്ച
 മഹർഷിതനയാശ്ച യാഃ |
 ദൈത്യദാനവകന്യാശ്ച
 വിമാനേ ശതശോഭരുദൻ || 7.24.6 ||

ദീർഘകേശ്യഃ സുചാർവംഗ്യഃ
 പൂർണ്ണചന്ദ്രനിഭാനനാഃ |
 പീനസ്തനതടാ മധ്യേ
 വജ്രവേദിസമപ്രഭാഃ || 7.24.7 ||

രഥകുബരസങ്കാശൈഃ
 ശ്രോണിഭേദശൈർമനോഹരാഃ |
 സ്ത്രീയഃ സുരാംഗനാപ്രഖ്യാ
 നിഷ്ടപ്തകനകപ്രഭാഃ || 7.24.8 ||

ശോകദുഃഖഭയത്രസ്താ
 വിഹ്വലാശ്ച സുമധ്യമാഃ |
 താസാം നിഃശ്വാസവാതേന
 സർവതഃ സമ്പ്രദീപിതം || 7.24.9 ||

അഗ്നിഹോത്രമിവാഭാതി

സന്നിരുദ്ധാഗ്നി പുഷ്പകം ।

ദശഗ്രീവവശം പ്രാപ്താ -

സ്താസ്തു ശോകാകുലാഃ സ്ത്രിയഃ || 7.24.10 ||

ദീനവക്ത്രേഷണാഃ ശ്യാമാ

മൃഗ്യഃ സിംഹവശാ ഇവ ।

കാചിച്ചിന്തയതീ തത്ര

കിം നു മാം ഭക്ഷയിഷ്യതി || 7.24.11 ||

കാചിദ് ദധൗ സുദുഃഖാർതാ

അപി മാം മാരയേദയം ।

ഇതി മാതൃഃ പിതൃൻ സ്മൃത്വാ

ഭർതൃൻ ഭ്രാന്തുംസ്തഥൈവ ച || 7.24.12 ||

ദുഃഖശോകസമാവിഷ്ടാ

വിലേപുഃ സഹിതാഃ സ്ത്രിയഃ ।

കഥം നു ഖലു മേ പുത്രോ

ഭവിഷ്യതി മയാ വിനാ || 7.24.13 ||

കഥം മാതാ കഥം ഭ്രാതാ

നിമഗ്നാഃ ശോകസാഗരേ ।

ഹാ കഥം നു കരിഷ്യാമി

ഭർതൃസ്തസ്മാദഹം വിനാ || 7.24.14 ||

മൃത്യോ പ്രസാദയാമി ത്വാം

നയ മാം ദുഃഖഭാഗിനീം ।

കിം നു തദ് ദുഷ്കൃതം കർമ

പുരാ ദേഹാന്തരേ കൃതം || 7.24.15 ||

ഏവം സ്മ ദുഃഖിതാഃ സർവാഃ
 പതിതാഃ ശോകസാഗരേ |
 ന ഖൽവിദാനീം പശ്യാമോ
 ദുഃഖസ്യാസ്യാന്തമാത്മനഃ || 7.24.16 ||

അഹോ ധിങ്മാനുഷം ലോകം
 നാസ്തി ഖൽവധമഃ പരഃ |
 യദ് ദുർബലാ ബലവതാ
 ഭർതാരോ രാവണേന നഃ || 7.24.17 ||

സൂര്യേണോദയതാ കാലേ
 നക്ഷത്രാണീവ നാശിതാഃ |
 അഹോ സുബലവദ് രക്ഷാ
 വധോപായേഷു രജ്യതേ || 7.24.18 ||

അഹോ ദുർവൃത്തമാസ്ഥായ
 നാത്മാനം വൈ ജുഗുപ്സതേ |
 സർവമാ സദ്യശസ്താവദ്
 വിക്രമോഽസ്യ ദുരാത്മനഃ || 7.24.19 ||

ഇദം ത്വസദ്യശം കർമ
 പരദാദഭിമർശനം |
 യസ്മാദേഷ പരക്യാസു
 രമതേ രാക്ഷസാധമഃ || 7.24.20 ||

തസ്മാദ് വൈ സ്ത്രീകൃതേനൈവ
 വധം പ്രാപ്സ്യതി ദുർമതിഃ |
 സതീഭിർവരനാരിഭി -
 രേവം വാക്യേഭ്യുദീരിതേ || 7.24.21 ||

നേദുർദുന്ദുഭയഃ ഖസ്ഥമാഃ

പുഷ്പവൃഷ്ടിഃ പപാത ച |

ശപ്തഃ സ്ത്രീഭിഃ സ തു സമം

ഹതൗജാ ഇവ നിഷ്പ്രഭഃ || 7.24.22 ||

പതിവ്രതാഭിഃ സാധ്വീഭി -

ർബഭുവ വിമനാ ഇവ |

ഏവം വിലപിതം താസാം

ശൃൺവൻ രാക്ഷസപുംഗവഃ || 7.24.23 ||

പ്രവിവേശ പുരീ ലങ്കാം

പൂജ്യമാനോ നിശാചരൈഃ |

ഏതസ്മിന്നന്തരേ ഘോരാ

രാക്ഷസീ കാമരൂപിണീ || 7.24.24 ||

സഹസാ പതിതാ ഭൂമൗ

ഭഗിനീ രാവണസ്യ സാ |

താം സ്വസാരം സമുത്ഥാപ്യ

രാവണഃ പരിസാന്ത്യയൻ || 7.24.25 ||

അബ്രവീത് കിമിദം ഭദ്രേ

വക്തുകാമാസി മാം ദ്രുതം |

സാ ബാഷ്പപരിരുദ്ധാക്ഷീ

രക്താക്ഷീ വാക്യമബ്രവീത് || 7.24.26 ||

കൃതാസ്മി വിധവാ രാജം -

സ്ത്വയാ ബലവതാ ബലാത് |

ഏതേ രാജംസ്ത്വയാ വീർയാദ്

ദൈത്യാ വിനിഹതാ രണേ || 7.24.27 ||

കാലകേയാ ഇതി വ്യാതാഃ
 സഹസ്രാണി ചതുർദശ |
 പ്രാണേഭ്യോപി ഗരീയാൻ മേ
 തത്ര ഭർതാ മഹാബലഃ || 7.24.28 ||

സോപി ത്വയാ ഹതസ്താത
 രിപുണാ ഭ്രാതൃഗന്ധിനാ |
 ത്വയാസ്മി നിഹതാ രാജൻ
 സ്വയമേവ ഹി ബന്ധുനാ || 7.24.29 ||

രാജൻ വൈധവ്യശബ്ദം ച
 ഭോക്ഷ്യാമി ത്വത്കൃതം ഹൃഹം |
 നനു നാമ ത്വയാ രക്ഷേച്ഛാ
 ജാമാതാ സമരേഷ്യപി || 7.24.30 ||

സ ത്വയാ നിഹതോ യുദ്ധേ
 സ്വയമേവ ന ലജ്ജസേ |
 ഏവമുക്തോ ദശഗ്രീവോ
 ഭഗിന്യാ ക്രോശമാനയാ || 7.24.31 ||

അബ്രവീത് സാന്ത്യയിത്വാ താം
 സാമപൂർവമിദം വചഃ |
 അലം വത്സേ രുദിത്വാ തേ
 ന ഭേതവ്യം ച സർവശഃ || 7.24.32 ||

ദാനമാനപ്രസാദൈസ്ത്വാം
 തോഷയിഷ്ടാമി യത്തതഃ |
 യുദ്ധപ്രമത്തോ വ്യാക്ഷിപ്തോ
 ജയാകാങ്ക്ഷീ ക്ഷിപൺശരാൻ || 7.24.33 ||

നാഹമജ്ഞാസിഷം യുധ്യൻ
 സ്വാൻ പരാൻ വാപി സംയുഗേ |
 ജാമാതരം ന ജാനേ സ്മ
 പ്രഹരൻ യുദ്ധദുർമദഃ || 7.24.34 ||

തേനാസൗ നിഹതഃ സംഖ്യേ
 മയാ ഭർതാ തവ സ്വസഃ |
 അസ്മിൻ കാലേ തു യത് പ്രാപ്തം
 തത് കരിഷ്യാമി തേ ഹിതം || 7.24.35 ||

ഭ്രാതൃരൈശ്വര്യയുക്തസ്യ
 ഖരസ്യ വസ പാർശ്വതഃ |
 ചതുർദശാനാം ഭ്രാതാ തേ
 സഹസ്രാണാം ഭവിഷ്യതി || 7.24.36 ||

പ്രഭുഃ പ്രയാണേ ദാനേ ച
 രാക്ഷസാനാം മഹാബലഃ |
 തത്ര മാത്യുഷ്യസേയസ്തേ
 ഭ്രാതായം വൈ ഖരഃ പ്രഭുഃ || 7.24.37 ||

ഭവിഷ്യതി തവാദേശം
 സദാ കുർവൻ നിശാചരഃ |
 ശീഘ്രം ഗച്ഛത്യയം വീരോ
 ദണ്ഡകാൻ പരിരക്ഷിതും || 7.24.38 ||

ദുഷണോന്മുഖോ ബലാധ്യക്ഷോ
 ഭവിഷ്യതി മഹാബലഃ |
 തത്ര തേ വചനം ശൂരഃ
 കരിഷ്യതി സദാ ഖരഃ || 7.24.39 ||

രക്ഷസാം കാമരൂപാണാം
 പ്രഭുരേഷ ഭവിഷ്യതി |
 ഏവമുക്ത്വാ ദശഗ്രീവഃ
 സൈന്യമസ്യാദിദേശ ഹ || 7.24.40 ||

ചതുർദശ സഹസ്രാണി
 രക്ഷസാം വീര്യശാലിനാം |
 സ തൈഃ പരിവൃതഃ സർവൈ
 രാക്ഷസൈർഘോരദർശനൈഃ || 7.24.41 ||

ആഗച്ഛത ഖരഃ ശീഘ്രം
 ദണ്ഡകാനകുതോഭയഃ |
 സ തത്ര കാരയാമാസ
 രാജ്യം നിഹതകണ്ടകം |
 സാ ച ശൂർപണഖാ തത്ര
 ന്യവസദ് ദണ്ഡകേ വനേ || 7.24.42 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 ഉത്തരകാഘോഷ ചതുർവിംശഃ സർഗഃ ||